2023-42-RE

Causa 2023-42-RE

(Fortó Camps c/ BPA, SA i Crèdit Andorrà, SA)

Número de registre 263-2023. Recurs d'empara

Sentència del 20 de novembre del 2023

BOPA núm. 146, del 29 de novembre del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 de juny del 2023, per la representació processal del Sr. Pere Fortó Camps, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 12 de maig del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració dels drets esmentats, i que s'adoptin les mesures per restaurar el dret a la jurisdicció vulnerat, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2023 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 d'octubre del 2023, per la representació processal de la BPA, SA i de Crèdit Andorrà, SA;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Vist que el magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, va plantejar la seva inhibició en aquesta causa, la qual va ser acceptada pel Ple del Tribunal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El Sr. Pere Fortó Camps va presentar una demanda contra les societats BPA, SA i Vall Banc, SAU, sol·licitant que se les condemnés al pagament de 222.774,15 € en concepte de pèrdua patrimonial ocasionada entre el 9 de març del 2015 i el 12 de febrer del 2019, quantitat majorada dels interessos legals corresponents, així com de les seves costes processals.

1.2. El 7 d'abril del 2022, la Secció Civil 6 de la Batllia va dictar una sentència en què decidia desestimar aquesta demanda, absoldre les defenents de les pretensions dirigides en contra seva i imposar a la part demandant el pagament de les costes judicials ocasionades.

1.3. La representació processal del Sr. Pere Fortó Camps va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 12 de maig del 2023, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la resolució de la primera instància.

1.4. El 7 de juny del 2023, la representació processal del Sr. Pere Fortó Camps va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 12 de maig del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret, a la defensa i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- En primer terme, el recurrent al·lega que la sentència de la Sala Civil inclou una decisió arbitrària, és a dir, no fonamentada en Dret, perquè el raonament de la Sala Civil no és coherent i és contradictori.

- El recurrent discrepa del raonament donat pels tribunals ordinaris per concloure en la inexistència de responsabilitat contractual a causa d'una força major o d'un cas fortuït.

- Segons el seu parer, en aquest cas, existeixen tots els requisits de l'acció de responsabilitat contractual i, per contra, no son d'aplicació ni la causa major ni el cas fortuït.

- Els tribunals ordinaris declaren que no hi ha responsabilitat contractual, perquè cal una falta imputable a la persona contra la qual es dirigeix l'acció, cal l'existència d'un perjudici cert i cal un

nexe de causalitat entre els dos elements anteriors.

- Ara bé, el raonament des tribunals ordinaris no és coherent, atès que al·leguen la nota del FinCEN com a raó justificativa de la intervenció de la BPA, SA, reconeixent la situació posterior de bloqueig de la renda variable custodiada per l'entitat *Crédit Suisse*. No obstant això, seguidament, argumenten que es tracta d'un fet exterior, derivat d'una situació imprevisible.

- El recurrent exposa que tant en els supòsits de cas fortuït com en els de força major, la doctrina i la jurisprudència entenen que hi ha punts coincidents com son: el caràcter inesperat, inopinat, eventual, accidental i impossible d'enfrontar i, també, en els seus efectes dins el camp jurídic, que per la seva intensitat han de superar l'ordre comú per tal de poder alliberar la responsabilitat contractual contemplada legalment.

- En aquest cas, la intervenció de la BPA, SA no deriva d'una situació inevitable o imprevisible, sinó del seu assenyalament per part del FinCEN com a una entitat d'alt risc en matèria de blanqueig de capital, recaient la culpabilitat total en la seva direcció general. El bloqueig posterior del *Crédit Suisse* es va efectuar posteriorment arran de la nota del FinCEN, com expressament ho reconeix el Tribunal de Batlles.

- Per tant, existeix un fet provat: una manca de diligència imputable a la BPA, SA; un perjudici real i efectiu: la disminució de valor de la cartera d'accions; i, existeix un nexe de causalitat entre aquests dos elements: a causa de la intervenció, l'entitat que custodiava la cartera d'accions la va bloquejar, fet que va impedir la seva venda en el moment què s'havia demanat, circumstància que va provocar la pèrdua de valor.

- El recurrent constata que els tribunals ordinaris no han aplicat correctament la jurisprudència, la doctrina i la *communis opinio* dels juristes pel que fa a la determinació de l'existència d'un cas de força major o d'un cas fortuït, situacions que no es poden equiparar amb l'actuació negligent de la BPA, SA i d'això se'n deriva que la fonamentació de la sentència de la Sala Civil impugnada no sigui coherent, ni raonable, perquè els fonaments aportats son absurds i il·lògics.

- I després de citar la jurisprudència constitucional sobre aquesta qüestió, conclou que s'han vulnerat els seus drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió motivada i fonamentada en Dret, no arbitrària i que no produeixi indefensió efectiva.

- En segon terme, el recurrent al·lega que la sentència de la Sala Civil impugnada també incorre en una incongruència omissiva, ja que no hauria donat cap resposta als arguments centrals del recurs d'apel·lació, concretament, no s'hauria pronunciat respecte de la responsabilitat contractual de les parts defenents i sobre l'exclusió de la causa de força major o del cas fortuït (al·legació cinquena del seu escrit).

- Retreu a la Sala Civil haver-se limitat a reproduir el contingut d'una sentència dictada en un altre afer similar, sense rebatre cap de les seves argumentacions d'oposició a la sentència de la primera instància.

- També retreu a la Sala Civil no haver efectuat una revisió precisa i concreta de la sentència de la primera instància sobre la base dels arguments continguts en el recurs d'apel·lació; com tampoc ha motivat la inadmissió del seu recurs d'apel·lació, circumstància que desvirtua la funció processal i garantista que ha de tenir tot recurs d'apel·lació en el procés civil.

- Aquesta manera de fer vulnera igualment el seu dret al recurs, reconegut a l'article 10 de la Constitució, així com a l'article 14 del Pacte Internacional relatiu als drets civils i polítics de 1996, i als articles 6 i 13 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

- Per consegüent, conclou que s'han vulnerat els seus drets a la defensa i al recurs.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració dels drets esmentats, i que s'adoptin les mesures per restaurar el dret a la jurisdicció vulnerat, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- Sense fer esment dels motius del recurs d'apel·lació que no son objecte del recurs d'empara, la Sala Civil analitza el motiu que se centra en l'errònia valoració de la prova i en l'aplicació de la força major efectuada per la sentència impugnada de la Batllia.

- En primer lloc, la Sala Civil recorda la seva jurisprudència recaiguda en una causa similar presentada pel mateix recurrent relativa a unes altres accions, en què s'exposaven els motius pels quals la BPA, SA va haver de ser intervinguda, la seva activitat es va veure afectada fins al punt que l'entitat bancària va haver de ser resolta, creant una entitat pont (Vall Banc, SAU) amb la condició d'entitat bancària per part de l'AREB.

- L'AREB va acordar, entre d'altres, la transferència dels actius i dels passius, dels drets i de les obligacions de la BPA a Vall Banc, decisió que comprenia les posicions "*fora de balanç*" que incorporaven la renda variable; però aquesta es trobava a les mans de l'entitat dipositària *Crédit Suisse*, que alertada per la nota del FinCEN, origen de la intervenció, va decidir refusar les ordres de liquidació.

- Després d'exposar la seva jurisprudència, el significat del cas fortuït i de la força major, que s'entén quan la causa que ha provocat l'incompliment ha estat inevitable o imprevisible, segons els paràmetres de diligència exigibles i prestables en l'obligació concreta, considera que la impossibilitat per part de la BPA, SA de poder operar en la renda variable constituïa un supòsit de força major, perquè es trobava en mans d'una entitat de crèdit estrangera, el regulador de la qual (FINMA) en un primer temps, i després les seves autoritats judicials a conseqüència d'un recurs articulat, van suspendre l'operativa i això malgrat que des de l'AREB es demanés el reconeixement del pla de resolució.

- A l'argument del recurrent que al·lega que el bloqueig efectuat per l'entitat de crèdit suïssa troba la seva justificació en el comportament de la BPA, SA, la qual no va complir amb la normativa sobre el blanqueig de capitals, la Sala Civil contesta que el nexe causal que va impedir la liquidació dels valors ordenada pel recurrent, el 14 de febrer del 2019, derivava dels tribunals suïssos, i només va ser quan aquests van aixecar el bloqueig dels valors dipositats a Suïssa que es van poder liquidar independentment que BPA, SA hagués complert o incomplert la normativa esmentada.

- La Sala Civil reitera la seva jurisprudència en la matèria i desestima el recurs d'apel·lació interposat pel recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal al·lega que contràriament a allò que addueix el recurrent en el seu recurs d'empara, la sentència impugnada ni es troba motivada de manera insuficient, ni la seva fonamentació es pot tatxar d'irraonable, ni d'il·lògica, ni d'arbitrària.

- Manifesta que la sentència impugnada no vulnera ni la doctrina majoritària, ni la jurisprudència en la matèria, ni s'aparta de la *communis opinio* dels juristes, ja que exposa i relaciona a bastament tot un seguit de resolucions referents i per remissió i examina exhaustivament la prova per donar resposta al plantejament principal del recurs d'apel·lació.

- El Ministeri Fiscal destaca que la Sala Civil, a més de reiterar la seva doctrina sobre la força major, afegeix un altre motiu per desestimar l'argument del recurrent d'acord amb el qual el bloqueig dels valors a Suïssa derivaria dels incompliments de la BPA, SA sobre la normativa relativa al blanqueig de capitals: la prova que el nexe causal que va impedir la liquidació de valors ordenades pel recurrent, el 14 de febrer del 2019, va ser l'actuació dels tribunals suïssos és que aquests finalment van aixecar el bloqueig dels valors dipositats a l'entitat *Crédit Suisse*, i es van poder liquidar, independentment, de l'incompliment o no de la normativa sobre blanqueig de capitals, per part de la BPA, SA.

- Per tant, la Sala Civil va considerar que la causa que va impedir la liquidació dels valors ordenada pel recurrent va ser l'actuació dels tribunals suïssos, i que la pèrdua econòmica soferta, derivada de la manca d'execució de l'ordre de venda, no era imputable a les entitats BPA, SA i Vall Banc, SAU.

- La sentència de la Sala Civil dona una resposta clara i posa de manifest que aquesta conducta és independent del fet que la BPA, SA hagués o no hagués incomplert la normativa sobre el blanqueig de capitals.

- Per consegüent, la Sala Civil no vulnera els drets a un procés degut, ni el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- En segon lloc, el Ministeri Fiscal considera que la sentència impugnada no incorre en una incongruència omissiva, sinó que es basa en l'acció pretesa i en les seves condicions.

- Afegeix que tot i fer-se al·lusió a altres resolucions que van resoldre una problemàtica idèntica, la Sala Civil va argumentar i va afegir altres motius que van fonamentar la desestimació del recurs plantejat.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs per manca de vulneració dels drets constitucionals al·legats.

2.4. Argumentació de la BPA, SA i de Crèdit Andorrà, SA

- De manera prèvia, aquesta part exposa que l'entitat Crèdit Andorrà, SA va procedir a la fusió per absorció de Vall Banc, SAU, formalitzada mitjançant escriptura pública, el 22 de juny del 2022. Per tant, també es va subrogar processalment en el lloc de Vall Banc, SAU en el litigi que l'oposava al

recurrent.

- Aquesta part denuncia que el recurrent pretén una revisió de la sentència de la Sala Civil i considera que el seu recurs d'empara se centra essencialment en argumentar que la sentència impugnada no podia aplicar el supòsit de força major.

- Després d'exposar de manera detallada els antecedents de fet, així com les conseqüències de la nota del FinCEN del 10 de març del 2015, aquesta part exposa que el recurrent manifesta de forma reiterada que el fet de no assegurar la solvència, la seguretat i la continuïtat de l'entitat bancària comporta una inexecució contractual greu i compromet la seva responsabilitat contractual, que li hauria causat greus perjudicis.

- Segons el parer d'aquesta part, no existeix cap incompliment contractual a partir del moment en què la BPA, SA no tenia la possibilitat d'operar en la renda variable, situació que no li podia ser imputable, perquè derivava d'un fet exterior constitutiu d'una situació imprevisible i inevitable, que d'acord amb el pacte tercer del contracte de valors i de serveis, exclou expressament la responsabilitat de l'entitat en cas de pèrdues.

- Recorda el cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret, precisant que l'únic objecte d'un recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic o absurd. Afegeix que aquesta exigència constitucional no implica que el jutge hagi de respondre de manera detallada a cada un dels arguments plantejats per les parts, tret del cas dels arguments decisius per a la resolució del procés.

- Considera que la sentència impugnada de la Sala Civil dona una resposta motivada als cinc greuges al·legats pel recurrent en el seu recurs d'apel·lació i que desgrana de manera individualitzada. I conclou que de la lectura de la sentència en qüestió, la Sala Civil va motivar de manera clara, raonada i comprensible cadascun d'aquests greuges.

- Pel que fa a l'al·legació del recurrent sobre el fet que la sentència es fonamentaria en un raonament que seria il·lògic o absurd, bàsicament perquè aprecia l'existència d'una causa major, aquesta part addueix que, d'una banda, l'aplicació de la força major és perfectament raonable i respon a una lògica jurídica, i, d'altra banda, es tracta d'una jurisprudència reiterada de la Sala Civil que ja ha considerat en diverses ocasions que a causa de la nota del FinCEN, la BPA, SA es va veure en la impossibilitat de poder operar en la renda variable, ja que aquesta es trobava en mans d'una entitat de crèdit tercera en un país estranger, el regulador de la qual (FINMA) en un primer temps i després les autoritats judicials com a conseqüència d'un recurs, en van suspendre l'operativa.

- Pel que fa a la incongruència omissiva, aquesta part al·lega que la remissió a una altra sentència dictada per la mateixa Sala Civil és una contesta, es reprodueixen uns arguments raonats per aplicar-los al cas examinat, responent d'aquesta manera al greuge formulat pel recurrent.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari que tant la sentència del 7 d'abril del 2022, dictada per la Secció Civil 6 de la Batllia, com la sentència del 12 de maig del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, son ajustades als preceptes constitucionals, condemnant la part recurrent al pagament de les costes originades en aquesta instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. No s'han formulat objeccions a l'aute d'admissió d'aquest recurs d'empara i ha quedat acreditada la legitimació passiva de l'entitat recorreguda (apartat previ del seu escrit d'al·legacions, en base a l'aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 20 d'octubre de 2022, esmentat a l'antecedent 5 de la sentència impugnada). És procedent, doncs, entrar en el fons de l'assumpte i analitzar si el recurs té el necessari contingut constitucional per haver infringit les resolucions recorregudes algun dels *cànons* que resulten del text de la Constitució i de la jurisprudència d'aquest Tribunal. I, en primer terme, unes consideracions preliminars. Ja la sentència del 15 de març del 2011 (causa 2010-34-RE) va declarar que : "*cal precisar quin dels drets de l'article 10 de la Constitució és aquí aquell que es pot veure afectat. Cal fer-ho no per un afany teòric o dogmàtic, impropi d'un tribunal jurisdiccional, sinó per un motiu pràctic molt concret i rellevant: perquè, com hem anat reiterant en nombroses resolucions, el test o cànon d'enjudiciament aplicable en la resolució dels casos portats en empara varia, quant al seu contingut o a la intensitat de la seva aplicació, en funció de quin sigui el dret afectat d'entre els diversos drets regulats a l'article 10 de la Constitució*". En aquest sentit és clar que el recurrent en substància denuncia dues suposades vulneracions dels seus drets fonamentals: a) el dret a la jurisdicció en el seu vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret; i, b) el dret a la defensa.

3.2. Pel que fa al primer motiu, el recurrent al·lega, però no desenvolupa, que la decisió objecte del recurs no està motivada i s'estén en argumentar que la considera contrària al dret d'aplicació al cas, arbitrària i que li ha produït indefensió. La manca de motivació no pot ser atesa, ja que la sentència de la Sala Civil, després d'efectuar el plantejament de la qüestió litigiosa (fonament jurídic primer) dedica cadascun dels següents fonaments jurídics a motivar la desestimació dels motius del recurs d'apel·lació. I cal fer, a més, dos comentaris. En primer lloc, la Sala Civil, encara que no ho diu *expressis verbis*, en no validar cap dels motius del recurs d'apel·lació, en el fons està fent seva l'argumentació, també molt completa, continguda en els fonaments jurídics de la sentència del Tribunal de Batlles. I en segon lloc, que la sentència transcriu una resolució anterior de la mateixa Sala en relació amb el mateix recurrent i amb unes accions del *Banco Popular, S.A.* que era -segons manifesta- de problemàtica "*idèntica*". La manca de motivació no és, per tant, atendible i no resulten d'aplicació al cas les sentències esmentades del 2 d'abril del 2012 (causa 2011-37-RE) que finalment va desestimar el recurs, ni la del 12 d'octubre del 2018 (causa 2018-21-RE) que el va estimar només parcialment, ni la del 9 de setembre del 2019 (causa 2019-34-RE) que efectivament el va estimar, tot i que en un supòsit de fet ben diferent, com també ho era aquell que va donar lloc a la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 21 de gener de 1999 (cas García Ruíz c/ Espanya) i les altres al·legades per la part recurrent.

3.3. A continuació el recurs argumenta que el raonament de la sentència impugnada és "*totalment inversemblant, incoherent i il·lògic*". La línia discursiva en què es basa la rotunda afirmació anterior parteix de consideracions de dret material que son, en principi, pròpies de la jurisdicció ordinària. El recurrent entén que en el cas enjudiciat es reuneixen tots els requisits o pressupòsits de l'acció de responsabilitat contractual i que no son d'aplicació la causa major ni el cas fortuït, mantenint que la nota del *Financial Crimes Enforcement Networks* (FinCEN) del Departament del Tresor dels Estats Units que va determinar la intervenció de la BPA, SA, no constitueix ni un supòsit que no s'hagi pogut preveure (*casus*), ni que, previst, sigui inevitable (*vis*). El recurrent se centra en la infracció de la *communis opinio*, al·legant una sentència d'aquest Tribunal (l'esmentada en el fonament jurídic 3.1) que precisament va dur a la desestimació del recurs. I la recent sentència del 12 de juny del 2023 (causa 2023-18-RE) ha desplegat la doctrina constitucional sobre aquesta matèria en dir: "*És cert que, en alguna ocasió (sentències del 16 de febrer del 2015 -causa 2014-20-RE-, del 3 de febrer del 2012 -causa 2011-13-RE, i més recentment, l'aute del 9 de febrer del 2023 -causa 2022-76-RE)*

*aquest Tribunal ha utilitzat aquest concepte per considerar que el raonament jurídic de la sentència recorreguda en empara és irraonable, absurd o extravagant. Però ho va fer "*de forma excepcional*", perquè resultava "*de forma evident*" o "*de manera diàfana*" o perquè "*l'errada era patent i manifesta*". I això no succeeix en el cas que ara s'està analitzant*". En resum, el recurrent exposa la seva argumentació lògica, com també ho fa la part recorreguda. La sentència, per la seva banda, genera un raonament lògic que s'aparta d'aquell que és propi del recurrent, però en cap cas pot ser considerat il·lògic, irracional, arbitrari o absurd.

3.4. El darrer motiu d'empara pel que fa a la primera part del recurs, es refereix a una hipotètica incongruència omissiva centrada en la manca de resposta puntual a l'al·legació cinquena de l'escrit interposant el recurs d'apel·lació i al silenci sobre la seva ordre de venda de la cartera de valors. Sobre el mateix tema insisteix l'escrit de conclusions. Tampoc aquest motiu pot prosperar. Aquest Tribunal Constitucional, en nombroses decisions ha mostrat la seva doctrina jurisprudencial. Darrerament la sentència del 14 de juliol del 2023 (causa 2023-26-RE) ha declarat que: "*No cal, però, que* (la resolució) *s'estengui amb detall i s'aturi a respondre a tots els arguments exposats per les parts, ni que sigui exhaustiva o extensa. Els tribunals de Justícia no son òrgans de consulta. Son òrgans de resolució de conflictes. Han d'analitzar substancialment les pretensions -fets i fonaments de dret- formulades per les parts. I, en el cas objecte d'aquest procediment, (...) ha motivat suficientment la seva decisió, fonamentant en Dret els motius pels quals desestima el recurs d'apel·lació i, consegüentment, les pretensions contingudes en la demanda en el seu dia interposada*". Endemés l'al·legació cinquena del recurs d'apel·lació es troba complidament contestada en el fonament jurídic III de la sentència del Tribunal de Batlles i en el fonament jurídic quart de la sentència de la Sala Civil, en els quals es raona la concurrència, en el cas enjudiciat, de cas fortuït o de força major, distingint entre la "*causa remota*" (nota del FinCEN i resolució de la BPA) i la "*causa pròxima*" (decisió de bloqueig per part de l'entitat *Crédit Suisse*). Ambdues determinen l'exempció de la responsabilitat contractual per part de l'entitat demandada. En aquesta línia, la transcripció d'una sentència dictada en un cas que es qualifica "*d'idèntic*" i que va afectar a la mateixa part recurrent, no només constitueix un element positiu de raonament, sinó que acredita que el desviament injustificat de la doctrina en ella continguda -element negatiu-, efectivament suposaria una conclusió il·lògica i arbitrària per contradictòria amb un precedent sensiblement igual. Finalment, el darrer dels motius d'hipotètica vulneració del dret a la jurisdicció decau si tenim present que el fonament de dret tercer de la sentència impugnada considera el requeriment de venda dels valors, amb data 14 de febrer del 2019, arribant a la mateixa conclusió, que fa seva, del darrer paràgraf del fonament jurídic IV de la sentència del Tribunal de Batlles.

3.5. El segon gran motiu de la demanda d'empara considera que la sentència recorreguda ha vulnerat el dret a la defensa del recurrent. També en aquest punt és necessari precisar alguns conceptes. El dret a la defensa pot ser considerat des d'una triple perspectiva: i) com el dret a defensar les pretensions d'una part davant dels tribunals del poder judicial, a fi i efecte d'obtenir una tutela o protecció efectives i, en aquest sentit, s'assimila al dret d'accés a la jurisdicció de l'apartat 1 de l'article 10 de la Constitució; ii) com el dret a l'assistència tècnica i professional d'un advocat, segons preveu l'apartat 2 del mateix article 10; i, iii) com el dret a emprar els mitjans -al·legacions i proves- necessaris per fer valer les seves pretensions, de manera que no se li causi indefensió i que el procés pugui ser considerat com a "*degut*" en els termes de l'apartat 1 de l'article 10 esmentat. En relació amb la primera de les accepcions assenyalades, la sentència del 17 de maig del 2000 (causa 2000-3-RE) ja va dir -fonament jurídic primer- que "*el recurrent planteja en la seva demanda que se li va impedir defensar-se*" però el Tribunal aclareix que "*no sembla que hagi existit cap lesió del dret a la jurisdicció ja que el recurrent ha pogut utilitzar els procediments judicials*". I en el cas ara examinat no es pot considerar que s'hagi vulnerat aquest dret a la defensa identificable amb el dret d'accés a la jurisdicció. Tampoc hi ha vulneració del dret a la defensa -i no l'esgrimeix el recurrent- sobre

l'assistència d'un defensor que vetlli pels seus interessos. L'única qüestió que es pot suscitar és aquella que consisteix en el fet de si el recurrent ha disposat del dret a la defensa en el sentit del "*dret a emprar els mitjans de prova pertinents per a la defensa dels drets i interessos de les parts en litigi* (que) *forma part del dret a un procés degut*" (aute del 8 de setembre del 2006 -causa 2006-13-RE). El recurrent no desenvolupa *in extenso* aquesta suposada vulneració que, en tot cas, va implícita en els altres motius del recurs. Per aquesta raó, havent-se desestimat els motius anteriors, tampoc pot ser estimat aquest.

3.6. Tot i que el litigi s'ha mantingut en un alt nivell jurídic i que no es pot parlar ni de mala fe, ni de temeritat, la rotunditat de l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, comporta la necessitat d'efectuar una expressa condemna en costes de la part recurrent en mèrits de la desestimació íntegra del seu recurs d'empara.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara 2023-42-RE interposat per la representació processal del Sr. Pere Fortó Camps contra la sentència del 12 de maig del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar que no s'ha vulnerat el dret fonamental a la jurisdicció, ni el dret a la defensa, establerts a l'article 10 de la Constitució.

3. Efectuar una expressa condemna en costes a la part recurrent per ministeri de la llei.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, a la representació processal de la BPA, SA i de Crèdit Andorrà, SA, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de novembre del 2023.

Jean-Yves Caullet

President

Dominique Rousseau

Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat